

Uddrag af bogen

Christ's Glorious Achievements

**af
Charles H. Spurgeon**

På dansk ved Flemming Boysen

CHRIST THE OVERCOMER OF THE WORLD

"I Verden har I Trængsel." Vi er fremmede og Udlændinge på Jorden. Vi befinder os i fjendens land og folket i landet, hvor vi færdes, er ikke vores venner og vil ikke hjælpe os på vor pilgrimsrejse til himmelen. Alle åndelige mennesker i verden er vores venner, men ligesom os er de *i* verden, men ikke *af* verden. Af denne verdens rige, hvor Satan hersker, må vi forvente hidsig opposition, mod hvilken vi må holde ud, lige til vi overvinder den, om vi vil gå ind til den hvile, der er beredt os.

Dette fører os til et mere interessant emne: Hvordan Kristus har overvundet verden? Og svaret er: Først gjorde han det i sit liv, derefter ved sin død; så ved opstandelse og nu ved at regere ved Faderens højre side. Jeg antager, at de første tredive år af Jesus' liv, om hvilke vi ved så lidt, var en forberedelse af hans konflikt med verden, medens han arbejdede i sin jordiske faders værksted, skjult for verden udenfor. Og alligevel ikke alene forberedte han sig på kampen, men han var også i gang med at overvinde verden. Ved tålmodigheden, som fik ham til at vente på sin egen tid, ser vi sejren gry. Når vi selv er opsatte på at gøre det gode, og vi ser synden triumfere overalt, er vi ivrige efter at begynde; men antag at det ikke var Faderens vilje, at vi umiddelbart skulle engagere os i striden, hvor meget ville verden da ikke friste os til at give os ind i den, før vores tid kom. En disciplinær overtrædelse kunne blive følgen af vor nidkærhed og dette bryder loven om lydighed, ligeså meget som sløvhed eller forsømmelse ville gøre. En romersk soldat blev regnet for skyldig, når hæren havde fået ordre om, at ingen måtte angribe i anførerens fravær og ikke desto mindre trådte ud af geleddet og fældede en galler; handlingen var tapper, men stridende mod den militære disciplin; den kunne have fået faretruende konsekvenser og blev derfor hårdt bestraffet.

Sådan er det også nogen gange med os, før vi er rede; endnu før vi har fået vor bemyndigelse, er vi utålmodige efter at give os i kast med at ramme fjenden. Denne fristelse må være kommet til Kristus fra verden omkring ham; mange gange må han have hørt, hvad der foregik af fejltagelser og hykleri og have været fristet til at følge sine impulser, havde det ikke været fordi, han var ude af stand til at lade sig påvirke af forkerte indskydelser. Uden tvivl var han villig til at helbrede de syge. Var landet ikke fuldt af lidende? Han ville gladeligt have frelst de sjæle, der i tusindvis styrtede i afgrunden, men hans time var endnu ikke kommen. At han allerede som 12-årig følte en stærk impuls i Templet, hører vi, når han siger: "Bør jeg ikke være i min Faders Hus?" Denne udtalelse viser den ild, der brændte i hans sjæl, og alligevel helbredte han ikke eller disputerede offentligt, men levede i ubemærkethed alle disse tredive år, muligvis som den ældste ved at hjælpe med at forsørge søskendeflokken, fire brødre og mindst tre søstre (Matt. 13, 55-56). Men fremfor alt, fordi Gud ville have det sådan. Når vor Herre vil, at vi skal forholde os tavse, så gør vi bedst Hans vilje ved at forholde os i ro, men at have holdt sig tavs i så mange år var et vidunderligt eksempel på, at hans omgivelser ikke kunne bemestre ham, selv ikke når de syntes at stemme overens med hans velgørenhed. Han forblev lydig over for Gud og beviste, at han kunne overvinde verden.

Da han træder offentligt frem, ved vi, hvordan han på mange måder overvinder verden. For det første ved altid at være sin kaldelse og sit vidnesbyrd tro. Han talte ligeud, ikke som jesuitterne fordækt for at dølge de egentlige hensigter, men han var fra begyndelsen i

opposition til de kræfter, der rådede over tidsalderens lærer. Han var ikke sandhedens beskytter. Han lod sandheden kæmpe sin egen kamp på sin egen ukuelige og udødelige måde, og I ved, hvordan den i sig selv er usårlig. Hans tale var tillidsfuld, for han vidste, at sandheden vil sejre i det lange løb, og derfor forkyndte han sin lære uden hensyn til tidens fordomme. Jeg tror ikke, vi kan sige det samme om nogen som helst, selv ikke om de bedste af hans tjenere. Vi ser i Luther, store ærværdige Luther, hvordan det romersk-katolske mere eller mindre farvede alt, hvad han gjorde; og tidens mørke kastede skygger selv over en så rolig og urokkelig sjæl som Calvin. Om hver af reformatorerne må siges det samme: Klart lysende stjerner, som de var, og alligevel holdt de sig ikke ubesmittede af den sfære, hvori de skinnede. Ethvert menneske bliver mere eller mindre berørt af sin samtid, og når vi læser historie, er vi nødt til at give gentagne indrømmelser, for det ville ikke være fair at dømme dem efter vort eget århundredes standard. Men, mine venner, I vil kunne prøve Jesus i nutidens lys; og dømme ham efter et hvilket som helst århundrede, ja, ind for lyset fra Guds Trone; hans lære er ren, uden blanding af tilsætninger, den står sin prøve i tid og evighed. Hans lære var ikke påvirket af det faktum, at han var født jøde, ej heller af de rabbinske traditioner eller den gennemtrængende græske filosofi, som også blandt romerne rådede i lærde kredse, eller andre mærkelige trender fra de omliggende kulturer. Hans lære var i verden, men ikke af den, ej heller farvet af den. Så i alle disse henseender overvandt han verden.

Læg mærke til den ophøjede ro som prægede hans Ånd, når han modtog anerkendelse fra mennesker. Vor Herre Jesus Kristus var i visse tilfælde i høj grad populær. Når folket flokkedes om ham, når hans velgørende hænder spredte helbredelse til alle sider. Når han brødfødte dem; men hvor let han gennemskuede deres selviske bifald og sagde: "I søger mig ikke, fordi I har set Tegn, men fordi I spiste af Brødene og blev mætte." Han mistede aldrig sin selvbeherskelse; man så ham aldrig opstemt af den folkemængde, der fulgte efter ham. Han brugte aldrig udtryk, der bar præg af selvforherligelse. Midt blandt deres hosianna'er hviler hans tanker og væsen i Gud, hævet op over menneskers hyldest. Han vandrede blandt dem, hellig harmløs, ubesmittet og adskilt fra syndere, selv når de med magt prøvede at gøre ham til konge. Engang red han i triumf, som han ofte kunne have gjort, hvis han havde villet, men det var på en sådan ydmyg måde, at hans pragt var en ganske anden end den, konger omgiver sig med - ikke af denne verden. Blandt børn, der hyldede ham, og dem han havde velsignet og helbredt, red han; man kan se, at det ikke er en verdslig erobrere, der stolt vender tilbage fra en blodbestænkt krig.

Nej, han er stadig ligeså mild og venlig, som han hele tiden havde været, uden et gran af selvophøjelse. Han havde overvundet verden. Hvad kunne verden give ham? Hans guddommelige væsen var al menneskelig smiger overlegen. Han overvandt verden. Han var den samme, når verden prøvede den anden metode mod ham. Den rynkede pande af ham, men han forblev stadig rolig. Han havde knapt ført sin prædiken til ende, før de forsøgte at styrte ham ned fra toppen af en klippe. Kunne man ikke forvente, at han, når de skubbede ham fremad mod afgrunden, ville have vendt sig om imod dem og i det mindste have fordømt dem med glødende ord, som Elias brugte? Men nej, han brugte ingen hårde ord; han trækker sig ud af mængden og forsvinder sporløst fra dem. I synagogen skar de ofte tænder af ham i deres ondsindethed, men hvis han nogen gange blev indigneret, så var det over noget, der ikke var rettet mod ham selv; han bar alt og svarede sjældent igen på mere personlige angreb. Når han blev bragt frem for sine dommere, hvilken forskel var der så ikke på Mesteren og hans tjener Paulus. Han bliver slået, men siger ikke som

Paulus, "Må Gud slå dig du hvidkalkede Væg"; nej, som et lam, der føres til slagting, er han tavs og åbner ikke sin mund. Hvis de kunne have gjort ham vred, ville de have overvundet ham; men han var stadig venlig, tavs, tålmodig, uanset hvor meget de provokerede ham.

De kunne ikke drive ham væk fra hans kærlige hensigter. Han sender ikke ild ned fra himlen for at fortære dem som Elias, eller forbander dem der håner ham. Nej, han kan uden tøven sige, "Jeg har overvundet Verden", for hvad enten den smiler eller vrisser af ham, forholder han sig rolig og behersket i Guds nærhed. Smerternes Mand holder fast ved sit overvindende sindelag.

Hans sejr skal ses i et andet lys. Han overvandt verden ved hjælp af sin uselvskhed. Når mennesker befinder sig i en verden som denne, siger de som regel: "Hvad kan vi få ud af det?" Sådan er de opdraget fra barnsben af. "Min dreng, du må kæmpe dig frem på din egen måde, tænk først på dig selv, hvis du vil drive det til noget i denne verden." Drengen får at vide af sine vise vejledere, at for at få så meget som muligt ud af det, må han først tænke på sig selv, alle og enhver tænker først på deres eget, det bliver du også nødt til. Og hvor meget du end gør for andre, kan du være helt sikker på, at du slår vagt om dine egne interesser. Dette er verdens kløgt, essensen af al dens politik, grundlaget for dens politiske økonomi - enhver er sig selv nærmest og hytter sine egen interesser; hvis du giver udtryk for idealer, betragtes du som en skør teoretiker, antagelig med en skrue løs. Dette forsikrer de kommercielle og politiske salomo'er, dette er det rendyrkede "tænk først på dig selv-motto". Se så på Jesus Kristus vor Herre, da han var i denne verden, og I finder ingen sådanne principper, men kun fordømmelse af dem; verden kunne ikke overvinde ham ved at lede ham ind i sådanne selviske handlinger.

Der var rigdomme, men han havde ikke det sted, hvor han kunne hvile sit hoved. Den smule der indsamledes, overlod han Judas at give til de trængende. Ingen af hans fire evangelister nævner noget om, at han skulle have nogen som helst verdslige besiddelser. Han havde i denne henseende hævet sig totalt over verden. For hvilke beskyldninger de vantro end har rettet mod ham, er der mig bekendt ingen, der under nogen omstændigheder har anklaget ham for at være grisk eller selvisk. Han havde overvundet verden.

I endnu en henseende overvandt Mesteren verden, idet han ikke nedværdigede sig til at bruge dens magt. Han brugte ikke den form for magt, som er karakteristisk for verden, selv med uselviske hensigter. Han kunne have samlet tropper omkring sig og snart, med et heroisk eksempel og ved brug af sin mirakuløse magt, have lagt Det Romerske Imperium under sig og omvendt jøderne; og derefter med sine sejrsvisse legioner have indtaget Asien og Afrika og lægge alt under sig, ligesom de hensynsløse erobrere af de tidligere verdensrigter havde gjort.

Men nej, da Peter tager sit sværd frem, siger han: "Kom dit Sværd i Skeden, de, der tager til Sværdet, skal omkomme ved Sværdet." Derfor sagde han til Pilatus: "Mit Rige er ikke af denne Verden, hvis det var, ville mine Tjenere have kæmpet for det." Eller han kunne have allieret sin kirke med staten, som Romerkirken og dens paver har gjort i århundreder, og indført straffelove imod dem, der vovede at opponere sig og pålagt dem tvungne bidrag til kirkens og præsternes vedligeholdelse og lignende ting. I har sikkert læst om alt dette gennem kirkehistorien, men ikke i Evangelierne, ej heller i Apostlemes Gerninger. Disse

ting sker der, hvor man har glemt Jesus' formaninger og befalinger, ikke med magt, men med næstekærlighed, ved ingen anden magt end Helligånden. Han tilsidesatte enhver verdslig magt og overvandt dermed også i denne henseende verden.

Jeg kan ved næste punkt kun sige, at Kristus ved sin død overvandt verden ved at løfte det faldne menneske op over den magt, som verden holder det fangen i, for han lærte, at det ikke længere var prisgivet verden og ikke længere var overladt til sig selv, men var købt fri og prisen betalt, og derved blev forløsningen en frigørelse fra selvets egenkærlige trældom. Han har brudt verdens lænker og frigivet dem, der har taget imod ham. Ved at forsone menneskene med Gud gennem sit offer, fjernede han også den fortvivlelse, som havde holdt dem nede i synden og gjort dem til villige slaver af verden. Nu er de tilgivet, og ved at blive retfærdiggjorte er de blevet Guds venner og dermed også fjender til Guds fjender og har adskilt sig fra verden, og således har Kristi død overvundet verden.

Men hovedsagelig har han overvundet verden ved sin opstandelse og ved af have taget sæde ved Guds højre side i himmelen, hvorfra alt skal blive ham underlagt. Al magt i himmelen og på jorden er ham givet. Ingen i verden kan fortsætte med at forfølge hans folk uden Jesu Kristi tilladelse. Ingen kan brændes på bål eller en bekender sat i fængsel, uden at han tillader det, og de kan sige som apostlene Peter og Johannes: "Så gik de da bort fra Rådets Åsyn, glade over, at de var agtet værdige til at vanæres for Navnets Skyld." (Ap. 5, 41).

Og nu til sidst, hvad form for opmuntring er der i dette for os? For det første, hvis Kristus Jesus har overvundet verden, når den er værst, så skal vi, som er i ham, også overvinde verden gennem den samme kraft - Helligånden - der var i ham. Han overvandt verden, da den angreb ham i hans mest sårbare tilstand som menneske, svagere end noget menneske, han var mere syg og bedrøvet end nogen af hans folk. Han var mere foragtet og forfulgt end nogen af hans hellige indtil den dag i dag. Og med alt muligt imod sig overvandt Kristus alligevel verden; vær derfor forsikrede om, at også vi skal sejre igennem ham og hans styrke. Og det er som om han siger: "Jeg har overvundet verden, og I, i hvem jeg dvæler, som er rustede med min Ånd, skal også overvinde verden."

Og nu, brødre og søstre, spørger jeg, om I ikke også har vundet indsigt og erfaring, om at det forholder sig således? Er I begyndt at overvinde verden? Eller arbejder du stadig på at erhverve rigdom, ære og anerkendelse? Er du bange for menneskers misbilligende panderynken? Er du slave af populære meninger? Er du slave af modet? Hvis du er, ved du intet om denne sejr. Men hvis du er en sand kristen, ved jeg, hvad du kan sige: "Herre, jeg er din tjener, du har løst mine lænker; fremover har verden ingen dominerende magt over mig; og selv om den frister, smigrer og skræmmer mig, overvinder jeg den i kraft af din Ånd, for Kristi kærlighed bevarer mig, og jeg lever ikke længere for mig selv, men gennem Kristus som virker i mig i det skjulte."

Så mine venner lad os gå tilbage til verden og dens trængsler uden frygt. Dens prøvelser kan ikke skade os. Igennem dem skal vi lutres. Lad os gå fremad og stride den gode strid og overvinde verden, for den kan ikke overvinde os. I er rustede med Frelsens Hjelm, Troens Skjold og Åndens Sværd. "Tag derfor Guds fulde Rustning på, for at I må kunne stå imod på den onde Dag og holde Stand efter at have besejret alt." (Ef. 6, 13). Der står skrevet: "Og jeg hørte en høj Røst i Himmelen sige: "Fra nu af er Frelsen og Kraften og

Riget vor Guds, og Magten hans Salvedes; thi nedstyrtet er vore Brødres Anklager, som anklagede dem for vor Gud Dag og Nat. Og de har sejret over ham på grund af deres Vidnesbyrds Ord; og de havde ikke deres Liv for kært til at gå i Døden." (Åb. 12, 10-11). Amen.

CHRIST THE DESTROYER OF DEATH

”Den sidste Fjende, der tilintetgøres, er Døden.” (1 Kor. 15, 26)

I de fem foregående drøftelser har vi fulgt vor Herre og Mester gennem hans store fuldbyrdelser: Vi har set ham som Lovens Ophør (Rom. 10, 4), Satans Besejrer (1 Mos. 3, 15), Verdens Overvinder (Joh. 16, 33), Skaber af alting nyt (2 Kor. 5, 17), den der afvæbnede Magterne og Myndighederne mod Ondskabens Åndemagter (Kol. 2, 15). Og nu ser vi ham som den, der tilintetgør den sidste Fjende, Døden. Lad os i dette og alle Hans mægtige gerninger ære og tilbede ham, som GUDS, den Almægtiges, enbårne Søn.

Må Guds Ånd lede os til den fulde betydning af dette, som er et af vor Frelzers ædleste træk.

Hvor forunderlig er ikke vor Herre Jesus *ét med mennesket!* For når salmisten David havde begrundet ”Himmelens GUDS Fingers Værk”, sagde han: ”HERRE, hvad er et Menneske, at du ser til ham? og Menneskesønnen der besøger ham?” Han talte om Kristus. Man ville have troet, han tænkte på mennesket i dets mest ydmyge stilling, og at han undrede sig over, at GUD skulle finde behag i at vise så skrøbeligt et væsen, som den faldne søn Adam, æresbevisninger. Man ville aldrig have drømt om, at det glørværdige Evangelium bag disse ord gemte en så taknemmelig tilbedelse. Og dog, i dette meditationsforløb gik David videre og sagde: ”du satte ham over dine Hænders Værk, alt lagde du under hans Fødder,” (Sl. 8, 7). Havde det ikke været for Helligåndens tolkning, ville vi stadig have opfattet det, som om han talte om mennesket i almindelighed og hans naturlige herredømme over al skabningen; men se, selvom det er sandt, er der en anden og langt mere betydningsfuld sandhed skjult indeni; for David talte hele tiden, som profet, hovedsagelig om Menneskesønnen, den anden Adam, hovedet for en ny menneskerace. Det var om Jesus Kristus, Guds Søn, æret af Faderen, som salmisten sang, ”... alt lagde du under Hans fødder.”. Mærkeligt var det ikke, at når han talte om mennesket, måtte han nødvendigvis også tale om vor HERRE? Og dog, når vi betænker det, er det kun naturligt og ifølge sandheden og kun mærkværdigt for os, fordi vi for ofte betragter Jesus som noget fjernt fra os, og alt for sjældent som virkelig *ét med* det faldne menneske.

For se nu hvordan apostelen fra Salmen udleder nødvendigheden af opstandelsen, for hvis alt skal lægges under mennesket Kristus Jesus’ fødder, så må enhver form for ondskab besejres af ham, døden indbefattet. Thi han bør være Konge, ”indtil han får lagt alle Fjender under sine Fødder.” Det må være sådan, og derfor må selv døden til sidst overvindes. Således viste det sig, at ud fra dette enkle citat fra en Salme, som vi ville have læst langt anderledes uden lyset fra Helligånden, høstede apostelen læren om opstandelsen. Helligånden lærte Paulus, hvordan han, ved hjælp af en subtil kemi, ud fra enkle ord kunne destillere en kostelig, velduftende essens, som den almindelige læser aldrig kunne forestille sig, den ville frembringe. Skriftsteder har sine hemmelige skuffer, en æske indeni en æske, deres skjulte sjæle som ligger i dvale, til Han, som lagde dem på deres hemmelige lejer, vækker dem, for at de skal tale til hans udvalgte hjerter. Kunne vi have gættet opstandelsen ud fra den ottende Salme? Nej, vi kunne heller ikke have troet, hvis det ikke var blevet fortalt os, at der er ild i flintestenen, olie i bjerget og brød i jorden, vi træder på. Menneskers bøger indeholder sædvanligvis langt mindre, end vi forventer,

men HERRENS Bog er fuld af overraskelser, det er et hav af lys, et bjerg af uvurderlige åbenbaringer. Vi ved kun lidt om, hvad der ligger skjult i Skriftstederne. Vi kender de sande ord, som HERREN har lært os og vil dvæle ved dem, men der er dybere liggende skatkamre, som vi ikke har skuet ind i; åbenbaringskamre oplyste af funkende lamper, måske på dette tidspunkt for strålende til vore øjne. Hvis Paulus, når GUDS Ånd hvilede på ham, kunne se så meget i Davids sange, så kommer den dag måske også, hvor vi skal se endnu mere i Paulus' Breve og undre os over, at vi ikke forstod det bedre, som Helligånden ved apostelen så gavmildt har talt til os om. Må vi denne gang blive i stand til at se dybere og længere og beskue vor opstandne HERREs sublime herlighed.

I selve teksten: *Døden er en Fjende; Døden er en Fjende, der skal tilintetgøres; Døden er den sidste Fjende, der skal tilintetgøres; "Den sidste Fjende, der tilintetgøres, er Døden."*

I. DØDEN ER EN FJENDE. *Den var født sådan*, ligesom agagitten Haman af fødsel var en fjende til Israel. Døden er et barn af vores direkte fjende, "får når Synden er fuldvoksen, avler den Død". Altså, det som er en frugt af direkte overtrædelse, kan ikke være andet end menneskets fjende. Døden blev introduceret til verden, de dystre dage som så vort fald, og han, som havde magten over den, er vor ærkefjende og bedrager, Djævelen. Ud fra disse to faktorer må vi betragte den som menneskets erklærede fjende. Døden er en fremmed i denne verden, den hørte ikke til i skabelsens oprindelige fuldkommenhed, men dens indtrængen spolerer og beskadiger det hele. Den er ikke en af den store Hyrdes flok, men en ulv som kommer for at dræbe og ødelægge. Geologien fortæller os, at der var død blandt de forskellige former for liv i den første tidsalder af klodens historie, selv da verden endnu ikke var præget af menneskelig beboelse. Dette kan jeg forstå og stadig betragte døden som en følge af synden. Hvis det kan bevises, at der er en organisk forening mellem mennesket og de lavere dyrearter, og at de *ikke* var døde, hvis Adam ikke havde syndet, så er der tale om antagelser.

Oversætterens kommentarer:

Ifølge Himmelen og Jordens Skabelseshistorie fandtes der ingen dyr eller mennesker *før Skabelsen*. "medens Abel bragte (GUD) en Gave af sin Hjords førstefødte ...", dvs. han ofrede dens liv, "... Og HERREN så til Abel og hans Offergave," (1 Mos. 4, 4). Dette er *første* gang, døden blandt dyrene nævnes. Der går 1.657 år fra Skabelsen til Syndfloden, hvor GUD sagde til Noa: "... "Jeg har besluttet at gøre Ende på alt Kød, fordi Jorden ved deres Skyld er fuld af Uret; derfor vil jeg udrydde dem af Jorden." (1 Mos. 6, 13). "Da omkom alt Kød, som rørte sig på Jorden, Fugle, Kvæg, vildtlevende Dyr og alt Kryb på Jorden og alle Mennesker; alt, i hvis Næse der var Livets Ånde, alt, hvad der var på det faste Land, døde." (1 Mos. 7, 21-22). *Undtagen* dem, som på GUDS befaling var gået ind i Arken. Herefter er livsbetingelserne, dvs. de biologiske og geologiske, de samme for dyr og mennesker. Menneskets levealder fastsattes til 120 år, som kun få mennesker opnåede efter patriarkerne. Moses blev 120 år, Joshua 110 år, men på Davids tid, fem hundrede år senere, skrev han: "Vore Livsdage er halvfjerdsindstyve år (70), og kommer det højt da firsindstyve (80)." Dyrenes levealder nævnes ikke i Det Gamle eller Nye Testamente, det er jo inden for menneskets eget kundskabsområde at konstatere, som Johannes skriver som afslutning på sit Evangelium: "Der er også meget andet, som Jesus har gjort, og hvis det

skulle nedskrives i Enkeltheder, mener jeg ikke, at hele Verden kunne rumme de Bøger, som så måtte skrives.” (Joh. 21, 25). (Kommentarer slut).

Om dette ved vi ikke meget, og det er heller ikke vigtigt, at vi skal; men sikkert er det, at så langt det gælder denne skabelse, er døden ikke GUDS indbudte gæst, men en ubuden, hvis nærværelse spolerer festen. Mennesket bød i sin tåbelighed Satan og synden velkommen, da de forcerede deres vej ind til Paradisets jublende herlighed, men de bød aldrig døden velkommen. Selv hans blinde øje kunne, i dette gustne skelets skikkelse, se en grusom fjende. Som løven til hyrderne på engen, som leen til blomsterne på marken, som vinden til det indtørrede løv i skoven, sådan er døden til menneskebørnene; og de frygter den instinktivt, fordi deres samvittighed siger dem, at den er et afkom af deres synd.

Døden kaldes med rette en fjende, for *den udøver en fjendes hærværk* mod os. Af hvilken anden grund kommer fjenden end at rykke op med rode, at rive ned og ødelægge? Døden river GUDS omhyggeligt skabte menneskelegeme itu, dets forfinede væv, så forunderligt sammenføjet i en pulserende, levende organisme. At kaste dette smukke broderi ned i en grav blandt hære af orme, der hensynsløst opæder det iturevne væv. Denne vandal skåner intet livsværk, omend aldrig så fuld af visdom eller skønhed. Døden er en vildsindet ødelægger af alt liv, og hvor den kommer, fælder den ethvert godt træ, tilstopper livgivende vandkilder og spolerer ethvert godt stykke land med stene og ukrudt. Se på et menneske, når døden har fået sin vilje med ham, hvilket vrag han har gjort ham til! Hvordan skønheden har vendt sig til aske og takkeligheden til forrådnelse. Dette er afgjort en fjendes værk.

Se, mine brødre, på dødens vej gennem alle tidsaldrer og lande. Hvor findes der en slagmark uden grave? Hvilken by uden begravelsespladser? Hvilken familie uden et gravsted? Som sandstranden er dækket med ormes udgravninger, sådan er jorden dækket med græsklædte bakker, under hvilke menneskets svundne generationer hviler. Og du, o hav, selv du er ikke uden dine døde! Som om jorden var fuld af afdøde legemer i de overfyldte gravkamre, selv i de mørke huler er de afdødes legemer kastet ned. O hav, dine bølger må være blevet forurenede af menneskers kadavere, og på din havbund må der ligge ben af de faldne! Vor fjende, døden, har marcheret, som var det med sværd og ild, henover den hærgede menneskerace. Hverken goterne, hunnerne eller tatarerne kunne så universelt have dræbt alt, hvad der åndede, for døden har ikke ladet nogen undslippe. Overalt har den fået husstandes glæder til at sygne hen og skabt sorg og jamren; i alle lande, hvor solen ses, har den blindet menneskets øjne med gråd. Tårer over de mistede, enkens slør og den forældreløses klynken, alt dette har været dødens triumfmusik, og den har i dem nydt sin sejrslid.

De største erobrere har ikke været andet end dødens mordere, omrejsende slagtere på arbejde i dens slagtehus. Krig er intet andet end dødens karneval, udførende sit værk i et lidt højere tempo end den har for sædvane.

Døden har gjort en fjendes hærværk mod dem af os, der endnu har undsluppet dens pile. De, der for nylig stod rundt om en nedsunket kiste og begravde det halve af deres hjerter, kan fortælle dig, hvilken fjende døden er. Den tager vennen fra vor side og barnet fra vort skød, den bryder sig heller ikke om vor gråd. Han, som var søjlen i vor familie, er faldet; hun, som var det lystige skær fra kaminen, er blevet revet væk. Den lille er rykket ud af sin

moders skød, selvom det at miste den, næsten får hendes hjerte til at briste; og ynglingen, i sin ungdoms kraft, er taget fra sin faders side, selvom forældrenes håb blev knust derved. Døden har ingen medlidenhed med den unge og ingen barmhjertighed med den gamle; den tager intet hensyn til det gode eller det smukke. Dens le mejer de sødeste blomster og det giftige ukrudt ned med samme kampberedskab. Den kommer ind i vore haver, tramper vore liljer ned og spreder vore roser på grunden; ja, selv de mest beskedne blomster plantet i et hjørne, som skjuler deres skønhed under bladene, så de kan rødme ubemærket, mejer døden også ned og bryder sig ikke om deres duft, men får dem til at visne ved sin brændende ånde. Den er virkelig din fjende, selv det forældreløse barn overgives til den piskende storm i en skånselsløs verden, uden at have nogen til at give det husly. Den er din fjende. O enke, for lyset i dit liv er gået ud, og dine øjnes lyst er med ét slag fjernet. Den er din fjende husbond, for dit hus er forladt, og dine små børn græder efter deres moder, som døden har berøvet dig.

Den er vores alles fjende, for hvilket familieoverhoved blandt os har ikke måttet sige til den: "Mig har du berøvet igen og igen!" Døden er en særlig fjende for de efterladte, når den invaderer GUDS hus og får profet og præst til at blive talt blandt de døde. Menigheden sørger, når dens mest nyttige tjenere er slået ned, når det vagtsomme øje er lukket i mørke, og den belærende tunge er stum. Hvor ofte fører den ikke krig imod os! De oprigtige, de utrættelige tages bort. De vældige i bøn, de varmeste af hjertet, de mest eksemplariske i livet hugges ned midt i deres møjsommelige arbejde, efterladende en menighed som behøver dem mere, end tunger kan beskrive. Hvis HERREN tillader døden at pågribe en elsket pastor, er hans folk overvældede af bedrøvelse, og de betragter døden som deres værste fjende, medens de trygler HERREN om at lade deres pastor leve.

Selv de, som dør, kan også kalde døden for deres fjende. Jeg mener ikke nu, hvor de er kaldet hjem til HERREN, og som frigjorte fra legemet i åndelig forstand ser Hans Herlighed, men *før* den tid, mens døden nærmede sig dem. Den syntes, i deres rystende krop, at være dem en fjende, for det er i virkeligheden, undtagen i øjeblikke af ekstrem smerte, sindsforvirring eller overspændt forventning om at blive taget hjem til HERREN, ikke vor natur at være forelsket i døden. Det var klogt af Skaberen at indrette os sådan, at vor sjæl elsker legemet, og legemet elsker sjælen, og de begærer at hvile i hinanden, så længe det er muligt, ellers ville der ikke have været nogen stræben efter selvbevarelse, og selvmord ville have udryddet os.

Det er naturens første lov, at alt hvad et menneske har, ja, hud for hud, vil det give for sit liv, og således drives vi til at kæmpe for eksistens og for at undgå det, der truer med at ødelægge os. Dette gavnlige instinkt betragter døden som en fjende, men det hjælper også til at undfly forbrydelsen over alle forbrydelser, en uundgåelig fortabelse, hvis et menneske begår den med vilje og ved sine sansers fulde brug. Jeg mener forbrydelsen at begå selvmord.

Når døden kommer til at godt menneske, kommer den som en fjende, for den er ledsaget af gruopvækkende sendebud og makabre forrædere, som skræmmer livet af os, hvis de kan. Disse øger skrækken i os ind for døden. Skyer og mørke omgiver den, en atmosfære ladet med støv knuger dem, den nærmer sig, og der går en kuldegysning gennem marv og ben på dem. Døden rider på en gusten hest, og ved lyden af dens hovslag vækkes ormene under den for at fortære de faldne. Når vi glemmer andre herlige sandheder, og kun

husker disse forfærdelige ting, er døden for os kongen over alle rædsler. Hjerter bliver syge, og tømmer løsnes på grund af den.

Men den er virkelig en fjende, for hvad kommer den for at gøre ved vort legeme? Jeg ved, at den gør, hvad der er bedst for os på sigt, men alligevel er det det, som i øjeblikket ikke er til at juble, men til at grue over. Den kommer for at tage lyset fra øjnene, hørelsen fra ørene, talen fra tungen, aktiviteten fra hænderne og tanken fra hjernen. Den kommer for at forvandle et levende menneske til en ukendelig klump i forrådnelse, for at degradere en broder og ven til en sådan tilstand af legemlig opløsning, at selve følelsen for den afdøde råber, "... jorde min Døde og bringe hende bort fra mit Ansigt!" (1 Mos. 23, 4). Død, du syndens barn, Kristus har taget din magt over dødsriget fra dig (Hebr. 2, 14), men i dig selv er du fjenden, ind for hvem kød og blod skælver, for de ved, at du er morder af alt kvindefødt, hvis blodtørst på jagt efter menneskeblod, nationernes blod, ikke kan slukkes.

Hvis du et øjeblik tænker på denne fjende, vil du bemærke nogle af dens karaktertræk. Den er en *fælles* fjende af GUDS folk og alle menneskers fjende; for selvom nogen er blevet overbevist om, at de ikke skal dø, er der ingen undtagelse i denne krig; og hvis en mand i denne obligatoriske værnepligt undgår indkaldelse i mange, mange år, indtil hans grå skæg synes at trodse vinterens hårdeste frost, må manden af jern alligevel til sidst give op. "Og så vist som det er Menneskenes Lod én Gang at dø ..." (Hebr. 9, 27). Selv den stærkeste har ingen evighedseliksir, hvorved han fornyer sin ungdom mod alderdommens forfald; ej heller har den rigeste prins en pris, hvormed han kan bestikke nedbryderen. Til graven skal du nedstige, o kronede monark, for sceptre og skovle er beslægtede. Til gravmælet skal du nedstige, selv du, o mægtige tapre mand, for sværd og spade er ud af samme metal. Prinsen er broder til ormen. Og de skal dvæle i det samme hus. Om hele vor race er det sagt: "Alle går sammesteds hen, alle blev til af Muld, og alle vender tilbage til Mulden." (Præd. 3, 20).

Døden er også en *underfundig* fjende, der lurar overalt, selv i de mest harmløse ting. Hvem kan sige, hvor døden ikke har forberedt sine baghold? Den møder os både ude og hjemme; ved bordet bombarderer den mænd i deres føde, og ved fontænen forgifter den deres drikke. Den overhaler os på gaderne og pågriber os i vore senge. Den rider på det stormende hav og går bag os på land. Hvor kan vi fly hen for dig, o død, for fra toppen af Alperne er mænd faldet ned i deres grave, og i jordens indre, hvor minearbejderne går ned for at finde en kostbar åre, har de måttet ofre deres kostbare liv. Døden er en underfundig fjende, og den følger os tæt i hælene med lydløse skridt, når vi mindst tænker på den.

Den er en fjende, som *ingen af os* er i stand til at *undgå*, og uanset hvilke omveje vi end tager, kan vi heller ikke flygte fra den, når vor time kommer. Vi skal alle, ligesom fuglene, flyve ind i denne fuglefængers net; i dens store vod skal alle fisk i livets store have indfanges, når deres tid kommer. Ligeså sikkert som solnedgangen eller som stjernerne, der ved midnat synker ned under horisonten, eller som bølgerne, der vender tilbage til havet, eller som boblen, der brister, skal vi alle før eller senere nå vort endeligt og forsvinde fra jordens overflade og ikke længere kendes blandt de levende. *Brat*, ofte meget brat, er denne fjendes angreb,

Det er sket, at mænd er døde uden varsel; med en salme på deres læber er de gået bort, eller optagede af deres daglige dont er de blevet indkaldt til stævnmøde med døden for at

aflægge regnskab. Vi har hørt om en, som, da morgenavisen bragte nyheden om, at hans forretningsven var død, trak sine støvler på for at gå til sit bogholderi og bemærkede med et grin, at for hans vedkommende havde han alt for travlt til at dø. Men før ordene var talt til ende, faldt han forover og var et lig. En pludselig død er ikke så usædvanlig, at den er noget at undre sig over, hvis man bor midt i en storby. Derfor er døden en fjende, man ikke skal spøge med. Lad os huske alle dens karaktertræk, så vi ikke bliver tilbøjelige til at tage det for let, denne grumme fjende, som vor glørværdige Frelser har besejret.

II. For det andet lad os huske, at DØDEN ER EN FJENDE, DER SKAL TILINTETGØRES. Husk, at vor HERRE, Jesus Kristus, allerede har vundet en stor sejr over døden, så han har udfriet os fra et livslangt fangenskab af frygt for døden. Men han har endnu ikke *tilintetgjort døden*, men har været meget nær ved det, for det fortælles os, at han har "afskaffet døden og bragt liv og udødelighed til lyset gennem Evangeliet". Dette må sikkert have været det samme som næsten helt og holdent at have udslettet døden.

For det første har vor HERRE underlagt sig døden på den værst tænkelige måde ved at have *frelst* sit folk fra *åndelig død*. "Og du gjorde dem levende, som var døde på Grund af deres Overtrædelser og Synder." Engang havde du ikke noget guddommeligt liv i det hele taget, men arvesyndens død forblev over dig, og du var død over for alt guddommeligt og åndeligt; men nu, du kære, har GUDS ÅND, som oprejste Jesus Kristus fra de døde, også oprejst dig til et nyt Liv, og du er blevet en *ny* Skabing i Kristus Jesus. I denne henseende er døden blevet *underkuet*.

Vor HERRE sejrede også over døden i sin egen livstid på jorden ved at opvække nogle til livet. Der var tre uforglemmelige tilfælde, hvor den sidste fjende måtte opgive sit bytte. Vor HERRE gik ind til herskerens hus og så den lille pige, som for nylig var sovet ind i døden, og rundt om hende stod de, der sørgede og græd. Han hørte deres hånlige latter, da han sagde, "Hun er ikke død, hun sover", og han gjorde dem alle til skamme, da han sagde, "Stå op lille Pige!" Han stoppede begravelsesprocessionen ved Nains porte, da de bar en ung mand bort, "en Moders eneste Søn, og hun var Enke", og han sagde, "Unge Mand, jeg siger dig, stå op!" Da den unge mand satte sig op, og vor HERRE overgav ham til hans moder, der toges byttet endnu engang ud af dødens greb. Og væsentligst af dem alle, da Lazarus havde ligget i graven så længe, at hans søster sagde, "HERRE, han stinker allerede", og da Lazarus adlød kaldelsen, "Lazarus, kom ud!", og kom ud med ligklæderne viklet om sig, men alligevel vækket til live, da så man døden underlagt Menneskesønnen. "Løs ham og lad ham gå!", sagde den sejrende Kristus, og dødens bånd blev fjernet, for den fangne var løsladt. Da mange af de hensovne ved HERRENS opstandelse kom ud af deres grave og ind i den Hellige By, blev den korsfæstede HERRE udråbt til at have sejret over døden og graven.

Da Kristus døde, led han dødsstraf på sit folks vegne, og derfor dør ingen syndere nu til dags som dødsstraf for synd, eftersom vi ikke kan forestille os, at en retfærdig GUD to gange ville kræve straf for den samme forseelse. Thi der står skrevet, at Jesu Kristi legeme én Gang for alle er blevet ofret. Og hvor Synderne *er* tilgivet, behøves der ikke mere noget Offer for Synd (Hebr. 10, 10-18). Siden Jesus døde, er død ikke længere en straf, som påføres GUDS børn. Som sådan har han afskaffet den, og den kan aldrig mere tages i brug. Men i himmelen, "... Kød og Blod kan ikke arve GUDS Rige, ..." (1 Kor. 15, 50). En guddommelig forvandling må ske med kroppen, før den arver uforkrænkelighed og

optages i herlighed. Og døden og graven er, som den var, det sted, hvor legemet lutres og gøres rede til den fremtidige velsignelse. Døden er, sandt at sige, endnu ikke tilintetgjort, men vores levende Frelser har i den grad forandret os, så vi ikke længere er døde, men noget helt andet end navnet foregiver! Døden er løsning fra det kabel, som sætter os fri til at begive os ud på rejsen mod det evige liv. Døden er den ildvogn, i hvilken vi stiger op til GUD; det er den venlige stemme, der ved banketten siger: "Kom nærmere min Ven!"

Nuvel brødre, ligeså sikkert som at Kristus opstod, ligeså sikkert lovede han med absolut sikkerhed de frelste samme opstandelse af deres legemer til evigt liv. Heri besejrede Han døden; og lige siden denne uforglemmelige sejr sejrer Kristus over døden, for han giver sin Ånd til sine hellige, og idet de har Ånden i sig, møder de den sidste fjende *uden* alarm. Ofte konfronterer de den med sang, måske oftere med fattet ro, og sover ind med fred. Jeg frygter dig ikke død, hvorfor skulle jeg? Jesus Kristus har gjort dig magtesløs, du har ikke længere herredømmet over dødsriget. Jeg ved, at du ikke længere er i stand til at udslette mig, men du er sendt som budbringer for at varsle min afrejse til Himmels porte, hvor jeg skal se min Frelser ansigt til ansigt. For dem, derimod, som ikke har taget imod Ham, går det stadig, som der står skrevet i Sl. 9, 18: "Til Dødsriget skal de gudløse fare, *alle* Folk, der *ej* kommer GUD i HU." Men de, der udånder med GUDS ORD på læberne, har ofte sagt, at deres sidste leje har været det bedste, de nogensinde har sovet på. Mange af dem har spurgt sig selv:

"Fortæl mig, min sjæl, kan dette være døden?"

At dø har været så forskelligt fra det, de havde ventet, som en lettelse så fyldt af glæde; de har følt sig så befriede for alt ansvar, har følt sig så lettede i stedet for tyngede, at de har undret sig over, om dette kunne være det monster, de havde været så bange for alle deres dage. De finder det som at blive prikket med en nål, hvor de havde frygtet det ville være som et stød af et sværd; det er at lukke øjnene på jorden og at åbne dem i himmelen, hvor de forestillede sig, at det måtte være som at blive strakt ud på en pinebænk, eller som en uhyggelig passage gennem en dyster region af uhygge og gru. Mine kære, vor ophøjede Frelser og HERRE har sejret over døden i alle disse henseender.

Men læg nu mærke til, at dette ikke er teksten, teksten taler om noget, der endnu står tilbage at gøre. "Den sidste Fjende, som skal *udslettes*, er Døden", så døden er, i *den* forstand, ikke udslettet endnu. Den skal udslettes, og hvordan skal det gå for sig?

Jeg antager, at døden først vil blive udslettet ved Kristi komme på den måde, at de, der *er* i live, forbliver i live og *ikke skal se døden*. De skal forvandles i samme stund for at kunne arve evigt liv, men de skal ikke dø først (1 Kor. 15, 51). Men misund dem ikke, de har ikke noget fortrin frem for dem, der sover ind, for de skal først gennemleve og udholde 3½-års prøvelser sammen med *alle* dem, der er på jorden (Åb. 3, 10). De af HERREN udvalgte, en skare ingen kan tælle, vil gå lige over i evigheden ved Hans komme. De, for deres del, vil opleve døden tilintetgjort, men for de hensovne, de, der ikke kan tælles, som har forladt deres legemer til at hensmuldre på jorden, skal døden også tilintetgøres, for når basunen lyder, skal de, i deres nye legemer, opstå af deres grave. *Selve Opstandelsen er Dødens Tilintetgørelse*. Vi har aldrig lært, troet, ej heller tænkt os, at hver partikel, fra enhver som bliver lagt i graven, vil opstå igen ud af samme materiale i absolut samme skikkelse; men vi siger, at de identiske legemer vil opstå, og ligeså sikkert, som at det sædekorn, der

lægges i jorden, kommer op i en helt nyskabt skikkelse, for det kommer ikke op som et korn, men som en blomst, ligeså sikkert vil det samme menneske opstå igen. Det samme materiale er ikke nødvendigt, men det skal opstå ud af jorden eller af havet, som om det aldrig havde set graven. Var det ikke sådan med vor HERRE selv? Sådan skal det også blive med Hans eget folk, og så skal ordene lyde: ”Døden er opslugt. O Død, hvor er din brod! Grav, hvor er din Sejr?”

Jeg tror, at *de, der opstår, ikke vil være det mindste beskadigede af at have været døde*. Der vil ikke være nogen spor af alderdommens skrøbelighed, ikke mærker efter langvarig og trættende sygdom, ikke ar efter martyrium. Døden vil i det hele taget ikke have efterladt mærker på dem, undtagen sådanne som tjener dem til ære, ligesom Jesu Kristi mærker på hænder og fødder hvor han var gennemstunget. På denne måde skal døden tilintetgøres uden at have efterladt nogen skader på de frelste, selve levningerne efter forrådnelse vil være sporløst forsvundet.

Og så til sidst, *efter denne HERRENS triumf, skal der ikke mere være nogen død*, hverken sorg eller gråd, for det, der har været, er ikke mere. ”Kristus er opstået fra de døde, og døden har ikke længere nogen magt over Ham; og ligeledes skal de opvakte, hans egne frelste, heller ikke dø mere.

III. Og nu til sidst, og ordet ”sidst” lyder rigtigt, SKAL DØDEN TILINTETGØRES. Døden var ikke den første af vore fjender; først kom *Djævelen, så synden, så døden*. Døden er ikke den værste af vore fjender; døden er en fjende, men den er langt at foretrække for vore andre modstandere. Det ville være bedre at dø tusind gange end at synde. At blive prøvet af døden er intet ved siden af at blive fristet af Djævelen. Den eventuelle smerte, forbundet med bortgangen, er trivielt sammenlignet med den hæslige græmmelse forårsaget af synden og byrden, som følelsen af skyld påfører sjælen. Lad de store fjender falde først; slå hyrden, og fårene vil adspredes; lad synden og Satan, herren over alt ondt, først blive slået ned, og så døden til allersidst.

Læg mærke til, at døden er den sidste fjende for hver enkelt kristen, og den sidste der skal udslettes. Nuvel, hvis GUD siger, det er den sidste, så vil jeg påminde dig om et lille stykke praktisk visdom, lad det være den sidste. Min ven og broder diskuter ikke den fastsatte rækkefølge, men lad det sidste være det sidste. Jeg kendte til en broder, som ønskede at besejre døden, lang tid før han døde. Men broder, du skal ikke ønske dig den døendes nåde før i dødens øjeblik. Hvad skal du med den, så længe du lever? Et skib er kun nødvendigt, når du kommer frem til floden. Bed hellere om den levendes nåde, og herliggør Kristus derved, og så vil du få dødens nåde, når tiden for din død kommer. Din fjende vil blive tilintetgjort, men ikke i dag. Der er et stort opbud af fjender, som skal bekæmpes i dag, og du må nøjes med at lade denne ene være for en tid. Tag dine prøvelser, som de kommer min ven! GUD vil til sin tid hjælpe dig med at overvinde din sidste fjende, men sørg i mellemtiden for at du overvinder verden, kødet og Djævelen. *Hvis du lever vel, vil du dø vel*. Den samme Pagt, ved hvilken HERREN Jesus gav dig liv, er også en Pagt ind i døden.

Hvorfor er døden så sidst tilbage? Jeg tror, det er fordi, Kristus gør brug af den. Den sidste fjende, som skal udslettes, er døden, fordi døden er til stor hjælp, før den udslettes. Hvilken lærdom har vi ikke fået af døden! Der er måske ingen prædiken som de øjeblikke, vi har overværet i vore hjem, hvor kære venner ved deres bortgang har været os til trøst,

fuld af visdom som rørte vore hjerter. Så Kristus har holdt døden tilbage for at gøre den til en forkynnder for Hans hellige.

Og I skal vide brødre, at hvis der ikke havde været nogen død, ville GUDS hellige ikke have haft mulighed for at udvise det højeste bevis på deres kærlighed. Hvor har kærligheden til Kristus triumferet mest? Ved martyrerne død for Kristus på bålet eller på pinebænken? O Kristus, du har aldrig fået en smukkere bunden sejrskrans, end den de har bragt dig, som er kommet op til himmelen fra forfølgerne på jorden, vadende i blod. Ved at lide døden for Kristus har hans hellige herliggjort ham mest.

Sådan er det med de troende, som dør en almindelig død; de ville ikke have fået mulighed for en sådan prøvelse i troen, hvis der ikke havde været nogen død. Brødre, hvis jeg får lov til at dø, som jeg har set nogle af vore menighedsmedlemmer dø, så ser jeg frem til denne store begivenhed. Jeg ville ikke ønske at undfly døden, hvis jeg måtte synge, som de gjorde. Måtte jeg have sådanne hosianna'er og halleluja'er lysende for mine øjne, som jeg har set såvel som hørt fra dem, for hvem det var en velsignelse at dø. Ja, som en enestående prøvelse på tro og kærlighed er det bedst at give døden henstand for at lade de frelste herliggøre deres Mester.

Desuden, brødre, ville vi ikke uden døden være i samklang med Kristus, som vi vil være, når vi sover ind i Ham. Hvis der om muligt kunne være nogen jalousi i himmelen mellem de frelste, tror jeg, at enhver helgen, som ikke dør, men forvandles ved Kristus' komme, næsten kunne møde dig og mig, som antagelig vil dø, og sige: "Min broder, der er en ting, jeg er gået glip af, jeg lå aldrig i en grav, jeg mærkede aldrig dødens kolde hånd på mig, så jeg på denne måde blev forenet med Kristus. Men *du* ved, hvad det vil sige at have fællesskab med Ham, selv med Hans død."

Døden, mine kære, er endnu ikke tilintetgjort, fordi den bringer de troende hjem. Den kommer og hvisker sit budskab, og på et øjeblik er de under den højeste velsignelse. Og derfor er døden ikke udslettet endnu, fordi den tjener et højere formål. Men mine kære, den bliver udslettet. Den er hele menighedens fælles fjende. Kampen er kæmpet og sejren vundet for altid. Og hvem har vundet den? Hvem, om ikke Lammet, som sidder på Tronen. "Amen! Lov og Ære og Visdom og Tak og Pris og Kraft og Styrke tilkommer vor GUD i Evighedernes Evigheder! Amen." (Åb. 7, 12).

"Kostbar i HERRENS Øjne er Hans frommes Død." (Sl. 116, 15)